

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[Mobilna aplikacija ŠUR](#)

Ali poznate mobilno aplikacijo ŠUR (šola, ulica, razvoj) za mlade? Aplikacijo smo razvili z namenom pomoči mladim in mlajšim odraslim na področju zmanjšanja rabe psihoaktivnih snovi (tobaka in alkohola), zdrave prehrane in gibanja ter pozitivne samopodobe.

Uporabniki lahko postavijo anonimno vprašanje s področja vseh naštetih tem in strokovnjaki jim bodo odgovorili. Aplikacija je na voljo za prenos na povezavi: <https://sur.zadihaj.si>.

[Slovenija na evropskem vrhu po smrtnosti zaradi alkohola](#)

Slovenija zaseda prvo mesto med evropskimi državami po številu smrti povezanih z uživanjem alkohola. Podatki kažejo na več kot 17 umrlih na 100.000 prebivalcev, kar je zaskrbljujoča statistika. Povprečje v Evropski uniji sicer znaša 3,6 smrti na 100.000 prebivalcev, kar je **skoraj petkrat manj kot v Sloveniji.**

Podatki, zbrani s strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje, kažejo na skoraj **dve in pol smrti povezani z uživanjem alkohola na dan.** To nanese na **890 smrti** v obdobju enega leta. Številke bi bile še višje, če bi pri tej statistiki upoštevali tudi tiste smrti, pri katerih je **alkohol pridružen vzrok.** Takšne smrti so običajno povezane z rakavimi obolenji, nalezljivimi boleznimi, srčno-žilnimi boleznimi in drugimi.

David Razboršek, direktor zavoda Vozim, s prostovoljci opozarja: *»Največ težav je v tem, da nobena vlada ni sprejela jasne alkoholne politike. Alkohol je tako velik problem, da ni prave politične volje. Imamo predane organizacije in ustanove, ki pa nimajo jasnih in skupnih ciljev zaradi neangažirane politike.«*

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[SZOTK podpira sprejetje predloga novele ZOUTPI](#)

Vlada Republike Slovenije je 9. novembra 2023 **potrdila predlog novele Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov**, kar v Slovenski zvezi za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (SZOTK) povsem pozdravljamo.

»V Sloveniji je tobak vodilni preprečljiv dejavnik tveganja za prezgodnjo smrt in izgubljena zdrava leta življenja. V obdobju 2017–2019 je v Sloveniji v povprečju letno zaradi bolezni, ki jih pripisujemo kajenju, umrlo 3.123 prebivalcev, kar pomeni skoraj 9 smrti dnevno, ali 60 vsak teden.« (Vir: Strategija za zmanjševanje posledic rabe tobaka Za Slovenijo brez tobaka 2022–2030, št.: 00700-2/2022/4, 12. 5. 2022).

»Stroški zdravljenja, zmanjšanje produktivnosti, prezgodnje umrljivosti zaradi rabe tobaka znašajo letno 1.8 milijarde EUR letno.« (Vir: Slovenija brez tobaka – Kdaj?, NIJZ, 2015).

Iz tega je razvidno, da so spremembe na področju tobačne zakonodaje nujne in več kot potrebne za izboljšanje zdravja vseh prebivalcev Slovenije. Sprejetje novele bo tako pozitivno vplivalo na našo družbo in posledično razbremenilo zdravstveni sistem.

Našo izjavo za javnost si lahko v celoti preberete na [tej povezavi](#).

[Svetovni dan sladkorne bolezni](#)

Vsako leto **14. novembra** obeležujemo **svetovni dan sladkorne bolezni**. Gre namreč za rojstni dan Fredericka Bantina, ki je leta **1922** skupaj s Charlesom Bestom odkril **inzulin**. Na ta dan je osveščanje in informiranje o sladkorni bolezni še bolj v ospredju kot preostale dni.

Sladkorna bolezen je bolezen, ki traja **od postavitve diagnoze pa vse do konca življenja**, gre pa za skupino več različnih bolezni, katerim je skupna **previsoka koncentracija glukoze v krvi**. Ločimo več tipov sladkorne bolezni, najpogosteje pa gre za **tip 1, tip 2** in **nosečniško sladkorno bolezen**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

Sladkorna bolezen predstavlja **naraščajoč globalni zdravstveni problem**, zato so informacije o tem, kaj storiti za boljše preprečevanje, diagnosticiranje in obvladovanje te **kronične bolezni** bistvenega pomena.

V Slovenski zvezi za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo smo tako v mesecu septembru 2023 izdali **prevod brošure Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom - Priporočila pri zdravljenju bolnikov s sladkorno boleznijo** (evropski modeli dobrih praks: EPACKT, TOB.g).

[Podpišite Evropsko državljansko pobudo Za Evropo brez tobaka!](#)

Podpišite Evropsko državljansko pobudo »**Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do leta 2030**«, s katero želimo nasloviti problematiko ogromne okoljske škode ter prezgodnje smrti in izgubljenih let življenja, za katera je tobak vodilni preprečljivi dejavnik tveganja. Naš cilj je ustrežnejša in strožja evropska zakonodaja ter podpora Strategiji za zmanjševanje posledic rabe tobaka: Za Slovenijo brez tobaka 2022–2030.

Svoj podpis lahko odda vsak polnoleten državljan na spletni strani Evropske komisije, na [tej povezavi](#). Pobudo organizira več evropskih nevladnih organizacij, med njimi tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, ki je koordinator za Slovenijo, in Mladinska zveza Brez izgovora Slovenija.

S skupnimi močmi lahko vidno zmanjšamo gospodarsko, zdravstveno in okoljsko breme rabe tobaka tudi v Sloveniji.

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu DECEMBRU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Nova študija: 1,3 milijona smrti zaradi raka, ki ga povzroči kajenje tobaka](#)

Vsako leto v Združenem kraljestvu, ZDA in državah BRICS (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska in Južna Afrika) **umre 1,3 milijona ljudi zaradi raka**, ki ga povzroča kajenje tobaka. Podatki so rezultat nove študije, ki jo financira največja neodvisna organizacija za raziskave raka na svetu - *Cancer Research UK*.

Raziskovalci so ugotovili, da vse te države predstavljajo **več kot polovico** svetovnega bremena **smrti zaradi raka** v vsakem letu. Ugotovili so, da so kajenje in trije drugi dejavniki tveganja, ki jih je mogoče preprečiti – **alkohol, prekomerna telesna teža ali debelost ter okužbe s humanim papiloma virusom (HPV)** skupaj povzročili skoraj 2 milijona smrti.

Študija, ki so jo izvedli raziskovalci Mednarodne agencije za raziskave raka (*International Agency for Research on Cancer IARC*), Univerze Queen Mary v Londonu (*Queen Mary University of London QMUL*) in univerza King's College London, je **analizirala tudi leta življenja**, izgubljena zaradi raka.

Ta pristop je raziskovalcem omogočil, da so preučili, ali nekateri **dejavniki tveganja povzročajo smrti bolj zgodaj**, kar jim je omogočilo boljše merjenje vpliva smrti zaradi raka na družbo – na primer, smrt zaradi raka pri 60 letih starosti bo povzročila **več izgubljenih let življenja** kot smrt pri starosti 80 let.

[Poziv, naj otroci alkoholikov dobijo več podpore v Združenem kraljestvu](#)

Telefonska linija za pomoč, ki jo vodi **Nacionalno združenje za otroke alkoholikov** (*National Association for the Children of Alcoholics NACOA*) je leta 2022 prejela več kot **30.000 klicev** v primerjavi s **23.000 klici** iz leta 2019. Kljub tem podatkom se je financiranje telefonske linije lani končalo. Sedaj vlado pozivajo k financiranju, ki bi jim omogočilo **nadaljnje delovanje**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

Nacionalno združenje (*NACOA*) vodi **brezplačno telefonsko številko za pomoč** in ponuja spletno podporo tistim, ki so bili v družini prizadeti zaradi **alkoholizma**. Služba je vrsto let prejemale državni denar v okviru širšega paketa ukrepov, vendar se je ta podpora leta 2022 končala.

Dobrodelna organizacija (*The Kenward Trust*), ki nudi rehabilitacijo za odvisnike, pravi, da so otroci alkoholikov **bolj izpostavljeni tveganju**, da bodo sami razvili težave z **alkoholom**. To potrjuje dobrodelna organizacija *Alcohol Change*, ki pravi, da je pri otrocih staršev, ki pijejo preveč, **štirikrat večja verjetnost**, da bodo sami postali odvisni pivci.

Telefonska linija za pomoč je tako **izjemno pomembna storitev** in njeno financiranje je treba "ponovno vzpostaviti".

[Danska bo omejila prodajo alkohola in nikotina mlajšim od 18 let](#)

Študija iz leta 2019 je ocenila, da je bilo **40 % mladih Dincev**, starih od 15 do 16 let, **vinjenih** v zadnjih **30 dneh**. To je najvišji delež mladih v Evropi, kjer je **povprečje 13 %**.

Danska bo omejila **prodajo alkohola** mlajšim od 18 let in tudi zvišala **ceno nikotinskih vrečk**, saj njihova vse večja priljubljenost skrbi zdravstvene oblasti, je sporočilo Ministrstvo za zdravje.

»*Otroci in mladi začnejo piti veliko prezgodaj in pijejo preveč*,« je na tiskovni konferenci dejala ministrica za notranje zadeve in zdravje Sophie Løhde.

Da bi se zoperstavili tem pojavom, bo za mlade od 16 do 18 let **prepovedana prodaja pijač, ki vsebujejo več kot 6 % alkohola**. Ti mladostniki so do sedaj smeli kupovati pijače z vsebnostjo alkohola **do 16,5 %**.

[Zdravstveni strokovnjaki v Kanadi zaskrbljeni zaradi nikotinskih vrečk](#)

Uvedba **nikotinskih vrečk na kanadski trg** je sprožila zaskrbljenost med zdravstvenimi strokovnjaki, ki pozivajo k hitri ureditvi zaradi zakonite **dostopnosti teh izdelkov otrokom**.

Skupina kanadskih zdravstvenih organizacij, je vključno s Kanadskim društvom za boj proti raku (*Canadian Cancer Society*), **pozvala zvezno vlado**, naj omeji dostopnost nikotinskih vrečk, saj da izdelek vsebuje »**močno zasvojljivo drogo**«.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

»To je prvič v več kot 100 letih v Kanadi, da je otrokom **zakonito prodajati nikotinske izdelke tobačnega podjetja**,« je med medijsko konferenco povedal Rob Cunningham, višji politični analitik pri Kanadskem društvu za boj proti raku. *»Kar se je zgodilo, je nerazumljivo, vendar se je zgodilo in sedaj je treba to popraviti.*«

12. oktobra letos je državni zdravstveni oddelek (*Health Canada*) **odobril prodajo aromatiziranih nikotinskih vrečk** družbe Imperial Tobacco, imenovanih Zonnic. Glede na sporočilo za javnost podjetja je izdelek vrečka, ki lahko **odraslim kadilcem** pomaga pri opuščanju kajenja z dovajanjem nikotina v telo.

[Davek na »vejpe« bi lahko bil del načrtov za ustvarjanje generacije brez kajenja v Združenem kraljestvu](#)

Ministri v Združenem kraljestvu razmišljajo o **novem davku na vejpe**, kar bi spadalo med širše ukrepe za namen ustvarjanja **»generacije brez dima«**. Ti ukrepi vključujejo tudi postopno uvedbo **popolne prepovedi kajenja za otroke**.

Dokumenti, objavljeni ob prvem kraljevem govoru predsednika vlade Rishija Sunaka, so razkrili, da bo **osem tedensko posvetovanje** o kajenju in vejpanju **»obravnalo novo dajatev«** za vejpe, kot jo je že uvedlo približno **40 drugih držav**.

Iz urada predsednika vlade so sporočili, da je treba doseči **»pomembno ravnotežje«**, da se zagotovi, da so **klasične cigarete obdavčene na višji ravni kot vejpi**, ki jih uradniki sicer obravnavajo kot koristno orodje za zmanjšanje kajenja, čeprav prav tako predstavljajo **tveganja za zdravje**.

Novi zakon o tobaku in vejpih, ki ga ministri nameravajo predstaviti, bo uvedel **strožje omejitve vejpanja za zaščito otrok in postopno opustitev prodaje cigaret**, tako da jih nikoli ne bo mogoče prodajati otrokom, ki so trenutno stari **14 let ali manj**.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[Webinar: Youth and alcohol: do new trends demand new solutions? – 7. november](#)

Webinar na temo **Mladi in alkohol: Ali novi trendi zahtevajo nove rešitve?** (*Youth and alcohol: do new trends demand new solutions?*) je potekal v organizaciji Svetovne zdravstvene organizacije.

Uživanje alkohola med mladimi (15–19-letniki) prinaša precejšnja zdravstvena tveganja in nobenih koristi. Zdi se, da se je pitje alkohola med mladimi v zadnjih dveh desetletjih po vsem svetu le malo spremenilo. Vendar ta trend prikriva bistvene spremembe na državni in regionalni ravni. Zdi se, da se uživanje alkohola med mladimi zmanjšuje v Severni Ameriki in Evropi, kljub temu pa je večja variabilnost trendov v jugovzhodni Aziji, Afriki in zahodnem Pacifiku. Spletni seminar je predstavil trende, povezane z uživanjem alkohola med mladimi, glede na najnovejše razpoložljive podatke.

[Gostovanje v prispevku 24UR – 21. november](#)

21. novembra je Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo gostovala v prispevku oddaje 24UR na temo **sprememb na področju tobačne zakonodaje in dodatnih omejitev na področju rabe tobaka**. Prispevek si lahko ogledate na [tej povezavi](#).

[Gostovanje v oddaji Dobro jutro – 23. november](#)

23. novembra je Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, gostovala v oddaji Dobro jutro. Pogovor je potekal na temo **zasvojenosti z nikotinom**. Prispevek, ki se prične pri minuti 47:25, si lahko ogledate na [tej povezavi](#).

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[XXXI. seminar "In memoriam dr. Dušana Reje" - 7. 12. 2023](#)

7. 12. 2023 bo potekal že 31. seminar "In memoriam dr. Dušana Reje", ki ga Zveza slovenskih društev za boj proti raku organizira skupaj z Onkološkim inštitutom Ljubljana in Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Letošnja tema seminarja, ki bo potekal preko spleta, je »**Personalizirana preventiva raka**«. Seminar je namenjen zdravnikom in drugim zdravstvenim delavcem, predavateljem in profesorjem zdravstvene vzgoje, študentom medicine ter drugi zainteresirani javnosti. Prijave so možne na [tej povezavi](#) do 4. decembra.

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[Obzorje Evropa: Enostopenjski razpisi za sofinanciranje projektov v okviru pobude za inovativno zdravje](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 115.000.000 EUR

Rok prijave: 16. 1. 2024

[Javni razpis za krepitev aktivnih državljskih pravic in opolnomočenje nevladnih organizacij na tem področju](#)

Razpisuje: Ministrstvo za javno upravo

Vrednost razpisa: 10.645.000 EUR

Rok prijave: 12. 2. 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Fit for Life Foundation awards](#)

Razpisuje: Fundacija Fit for Life

Vrednost razpisa: 100.000 EUR na organizacijo

Rok prijave: 15. 2. 2024

[Obzorje Evropa: Sofinanciranje projektov na področju boja proti boleznim in zmanjšanja bremena bolezni za leto 2024](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 52.000.000 EUR

Rok prijave: 11. 4. 2024

[Obzorje Evropa: Dvostopenjski razpisi za sofinanciranje projektov v okviru pobude za inovativno zdravje](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 83.350.000 EUR

Rok prijave: 23. 4. 2024